

Яцкевич І. В., доктор економічних наук, професор,
професор кафедри менеджменту і маркетингу
Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЕЛЕКТРОННИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ БІЗНЕСУ

У сучасних умовах трансформації фінансової системи України електронні фінансові інструменти державної підтримки підприємництва відіграють ключову роль у забезпеченні стійкості та розвитку малого й середнього бізнесу (МСБ). Їх впровадження є відповіддю на потребу прискорити фінансові процеси, мінімізувати бюрократичні бар'єри та забезпечити ширший доступ підприємств до ресурсів, необхідних для відновлення економічної активності. Цифровізація державного управління та фінансових сервісів створює передумови для підвищення прозорості, доступності й оперативності механізмів підтримки, що є особливо важливим у період економічних та структурних реформ. Вона дозволяє створити єдину екосистему електронних сервісів, які інтегрують дані з державних реєстрів, банківських установ та спеціалізованих платформ, забезпечуючи підприємствам швидкий доступ до фінансової допомоги.

Завдяки електронним інструментам значно скорочується час прийняття рішень, підвищується якість управління та зменшується вплив людського фактора на процеси розподілу державних коштів. Крім того, цифровий формат подачі документів і моніторингу результатів дає можливість у режимі реального часу відстежувати перебіг реалізації грантових програм, кредитних гарантій або компенсаційних механізмів. Усе це сприяє формуванню більш конкурентного середовища для підприємців, забезпечує рівний доступ до ресурсів та підвищує ефективність використання бюджетних коштів.

Електронні гранти, кредитні гарантії та онлайн-компенсації стали основою нової моделі взаємодії між державою та бізнесом, яка орієнтована на мінімізацію бюрократії та максимальне використання цифрових технологій.

Серед електронних інструментів особливе місце займають цифрові грантові програми, що реалізуються через платформи «Дія» та інші державні сервіси [1]. Програми «єРобота», гранти на розвиток переробної промисловості, тепличних господарств, садівництва чи ІТ-стартапів функціонують на основі електронної подачі заявок, автоматизованого аналізу даних та відкритості результатів. Даний формат значно пришвидшує процес отримання фінансової підтримки, усуває суб'єктивний вплив під час оцінювання заявок та сприяє формуванню конкурентного середовища. Водночас ефективність цифрових грантів залежить від здатності підприємців якісно підготувати бізнес-план, підтвердити компетентність команди та забезпечити результативне використання виділених коштів.

Актуальним напрямом є державні кредитні гарантії, що поєднуються з програмами пільгового кредитування, зокрема «5–7–9%» [2]. Перехід до

електронного документообігу значно скоротив час розгляду заявок та зменшив адміністративне навантаження на кредитні установи. Підприємства отримали можливість подавати заявки онлайн, а банки – оперативно перевіряти необхідні дані через інтегровані державні реєстри. Завдяки гарантійному механізму зменшуються ризики банків, розширюється доступ МСБ до фінансування навіть в умовах нестабільності чи обмеженої заставної спроможності. Це робить кредитні гарантії одним з найбільш ефективних інструментів підтримки бізнесу у період відновлення економіки.

Важливим елементом цифрової державної підтримки є також онлайн-компенсації, які забезпечують цільове та оперативне відшкодування витрат підприємств за допомогою автоматизованих електронних механізмів. До таких інструментів належать компенсації відсоткових ставок за кредитами, часткове відшкодування вартості обладнання, електронні субсидії для реалізації інноваційних або соціально значущих проєктів, а також програми підтримки енергоефективних ініціатив та модернізації виробництва. Завдяки цим механізмам підприємства можуть швидко отримати фінансову допомогу без необхідності проходити складні й тривалі бюрократичні процедури, що традиційно стримували розвиток малого та мікробізнесу.

Онлайн-компенсації особливо важливі для мікробізнесу, який часто не має достатніх фінансових резервів для покриття відсоткових витрат або закупівлі нового обладнання. Для таких підприємств доступ до оперативних електронних механізмів відшкодування може стати фактором виживання та подальшого розвитку, оскільки дозволяє зменшити витрати, підвищити інвестиційну активність і впроваджувати інновації навіть у складних економічних умовах. У цьому контексті онлайн-компенсації стають не лише інструментом фінансової підтримки, а й каталізатором модернізації, цифровізації та підвищення ефективності малих господарюючих суб'єктів.

Загалом, електронні фінансові інструменти державної підтримки бізнесу демонструють високу ефективність у контексті реформування фінансової системи України. Їх переваги полягають у прозорості, швидкості, доступності та зниженні транзакційних витрат для підприємців. Цифровізація сприяє формуванню довіри до фінансової політики держави та створенню сприятливого середовища для розвитку підприємництва. У перспективі подальшого удосконалення потребують механізми інтеграції державних електронних сервісів із фінтех-платформами, розвиток інструментів автоматичної оцінки ефективності програм і розширення цифрових можливостей для бізнесу в умовах післявоєнного відновлення та євроінтеграції.

Список використаних джерел:

1. Дія Центр. URL: <https://center.diia.gov.ua/>
2. «Доступні кредити 5-7-9%»: Уряд перерахував 1,9 млрд грн для компенсації відсотків за програмою. URL: <https://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=72b87b21-a758-472c-8194-1911c8f8142a&title=DostupniKrediti5-7-9>.